

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/145/2018
Identifikačné číslo spisu: 7194899922
Dátum vydania rozhodnutia: 27.02.2019
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2019:7194899922.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ Q., bývajúcej v S., 2/ E., bývajúceho v S., 3/ D. bývajúcej v E. 4/ A. bývajúcej v F., 5/ V. bývajúceho v D., 6/ Y., bývajúceho v D. 7/ Q., bývajúceho v S., 8/ X., bývajúceho v S., 9/ Q., bývajúcej v S..XX, 10/ B., bývajúcej v S. 11/ B., bývajúceho v S., 12/ Q., bývajúcej v S. 13/ U. bývajúcej v S., 14/ S., bývajúcej v S., 15/ Q. bývajúcej v S., 16/ E., bývajúceho v J., 17/ X., bývajúceho v S., 18/ X., bývajúceho v S., 19/ Q. bývajúcej v S., 20/ Q., bývajúceho v P., 21/ X., bývajúceho v S., 22/ Q. bývajúcej v S., 23/ U. bývajúcej v S., 24/ U., bývajúcej v S., 25/ O., bývajúceho v S., 26/ U. bývajúcej v S. 27/ B. bývajúcej v S., 28/ O. bývajúcej v S., 29/ Q. bývajúcej v S., 30a/ Q., bývajúceho v S., 30b/ Q. bývajúcej v S., 30c/ Q. rod. Q. bývajúcej v S., žalobcovia 30a/, 30b/, 30c/ zastúpení JUDr. Mariom Hollerom, advokátom so sídlom v Košiciach, Krmanova č. 16, proti žalovanému Mestu Košice, so sídlom v Košiciach, Trieda SNP č. 48/A, o zriadenie vecného bremena a iné práva, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 15 C 806/1994, o dovolaní žalobcov 30a/, 30b/ a 30c/ proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach zo 6. marca 2018, sp. zn. 5 Co 388/2017, takto

rozhodol:

I. Dovolanie o d m i e t a.

II. Žalovanému náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Košice I (ďalej aj „súd prvej inštancie“) v poradí druhým rozsudkom zo dňa 7. mája 2009 č. k. 15 C 806/1994-428 zriadil časovo neobmedzené vecné bremeno v prospech pôvodne žalovaného 2/ (Mesto Košice) k pozemku pôvodne zapísanému v pozemkovej knihe vložke č. XXXX, kat. územie S., parc. č. XXXXX/X, o výmere 1096 m², ktorému zodpovedá právo vlastníka stavby, zastavaná plocha stavba č. XXXX, v konaní pred súdom prvej inštancie žalovaného, na ktorom je táto stavba postavená, nerušene užívať časť pozemku, označeného ako diel č. XXX o výmere 181 m², ktorý svojou polohou zasahuje do parcely súboru CKN č. XXXX/XX vo výmere 183 m², ktorý diel je vyznačený v geometrickom pláne č. XX/XX, ako súčasť znaleckého posudku H., znalca z odboru geodézia a kartografia, č. posudku 4/2009, v znení došlom súdu dňa 9. apríla 2009, overeného Správou Katastra Košice, zo dňa 22. januára 2009, ktoré sú neoddeliteľnou súčasťou rozsudku. Na samostatné

konanie vylúčil časť žaloby o náhrade za zriadenie vecného bremena. V prevyšujúcej časti žalobu vo vzťahu k pôvodne žalovanému 1/ (TJ VSŽ Košice) a pôvodne žalovanému 3/ (TJ Športvýroba Košice, s.r.o.) zamietol.

2. Na odvolanie žalovaného Krajský súd v Košiciach, po zrušení rozsudku Najvyšším súdom Slovenskej republiky (sp. zn. 1 Cdo 186/2013, uznesenie zo dňa 29. marca 2016) v poradí druhým rozsudkom zo dňa 6. marca 2018, sp. zn. 5 Co 388/2017 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti žalovaným zmenil tak, že vo vzťahu k žalobcom 30a/ Q., 30b/ Q. a 30c/ Q. rod. Q. a žalovanému Mestu Košice zamietol, vo zvyšku rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z obsahu spisu mal za preukázané, že žalobcovia Q., ktorí sú právni nástupcovia ako dedičia po nebohej žalobkyni 30/ Q. si neuplatnili v dedičskom konaní dedičské právo k predmetnej parcele, a to spoluvlastnícky podiel na pozemku, ktorý sa týka tohto sporu, parcely č. XXXXX/X, ktorá nebola predmetom dedičského prejednávania, lebo pozemok s takýmto číslom už formálne v evidencii katastra nehnuteľnosti neexistuje. Žalobcovia 30a/, 30b/ a 30c/ uvedení vo výroku zmeneného rozsudku, ktorým bola ich žaloba zamietnutá, si neuplatnili dedičské právo, aj keď sú dedičmi po poručiteľke, nie sú preto aktívne legitimovaní v konaní o bezdôvodné obohatenie. Ak sú vlastníci podielov na predmetných nehnuteľnostiach, potom oni nemajú potvrdené vlastníctvo v dedičskom konaní, a teda nemôžu uplatniť nárok na bezdôvodné obohatenie, ktoré spočíva v konaní, resp. nekonaní žalovaného Mesta Košice. Títo žalobcovia nie sú aktívne spôsobilí zúčastniť sa v tomto spore na strane žalobcov v konaní o iné práva a o zriadenie vecného bremena, aj keď sú vlastníci. Procesnú spôsobilosť majú, avšak podľa § 61 CSP procesná subjektivita súvisí aj s aktívnou legitimáciou, ktorú však nemajú. Sporovými stranami sa stali ako subjekty práva ipso facto tým, že si uplatnili na súde právo na súdnu ochranu svojho tvrdeného subjektívneho práva proti presne označenému žalovanému. V ostatnej časti napadnutý rozsudok zrušil z dôvodu jeho nepreskúmateľnosti.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia 30a/, 30b/ a 30c/ dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzujú z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP a to, že rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Uviedli, že k takémuto záveru dospel súd výlučne v prípade žalobcov 30a/ až 30c/, pričom obdobná situácia existovala a existuje aj v prípade iných účastníkov tohto konania, pričom súdy dospeli k odlišnému riešeniu právnej otázky spôsobu právneho nástupníctva ohľadne sporného pozemku a s právnymi nástupcami riadne konali a konajú. Poukázali na skoršie uznesenie dovolacieho súdu v tejto veci zo dňa 29. marca 2016 pod sp. zn. 1 Cdo 186/2013 a rozhodnutia v iných veciach, kedy súd mal za preukázané, že spoluvlastnícke podiely na sporných pozemkoch boli riadne prededené a osoby zúčastnené ako žalobcovia konajú ako riadni právni nástupcovia. Za ustálenú rozhodovaciu prax považujú spôsob rozhodovania dovolacieho súdu v dovolacích konaniach vedených pod sp. zn. 1 Cdo 186/2013, 4 Cdo 448/2013 a 6 Cdo 124/2012, obdobne dovolací súd postupoval aj v konaniach vedených pod sp. zn. 2 Cdo 126/2010 a 3 Cdo 267/2013. Toto súdne konanie sa vedie od roku 1994 a súčasní žalobcovia nastupovali po svojich právnych predchodcoch rovnakým spôsobom vyše 24 rokov, pričom súdy prejednávajúce túto vec zakaždým museli skúmať a rozhodovať, či bude alebo nebude pokračovať s danou osobou ako právnym nástupcom na strane žalobcov po smrti pôvodného účastníka, a tak mali za preukázané, či daný právny nástupca má alebo nemá právny vzťah k predmetu sporu, zaoberali sa otázkou aktívnej legitimácie pôvodných aj súčasných žalobcov, pričom nikdy nedospeli k záveru, že by títo neboli v tomto súdnom spore aktívne legitimovaní.

4. Žalovaný sa k dovolaniu nevyjadril.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 a 2 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť z nasledovných dôvodov.

6. V danom prípade bolo dovolanie podané po 1. júli 2016, kedy nadobudol účinnosť nový civilný

procesný kódex. Aj za účinnosti CSP treba dovolanie považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie aj podľa novej právnej úpravy nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012 a 7 Cdo 92/2012).

7. Už v rozhodnutiach vydaných do 30. júna 2016 najvyšší súd opakovane vyjadril záver aktuálny aj v súčasnosti, v zmysle ktorého právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 357/2015, 4 Cdo 1176/2015, 5 Cdo 255/2014, 8 Cdo 400/2015). Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu.

8. O všetkých mimoriadnych opravných prostriedkoch platí, že narušenie princípu právnej istoty strán, ktorých právna vec bola právoplatne skončená meritórnym rozhodnutím predstavujúcim res iudicata, musí byť vyvážené sprísnenými podmienkami prípustnosti. Právnu úpravu dovolania a dovolacieho konania, ktorá stanovuje podmienky, za ktorých môže byť výnimočne prelomená záväznosť už právoplatného rozhodnutia, nemožno interpretovať rozširujúco; namiesto je tu skôr reštriktívny výklad (3 Cdo 319/2013, 1 Cdo 348/2013, 3 Cdo 357/2016, 3 ECdo 154/2013, 3 Cdo 208/2014).

9. Naďalej je tiež plne opodstatnené konštatovanie, že ak by najvyšší súd bez ohľadu na neprípustnosť dovolania pristúpil k posúdeniu vecnej správnosti rozhodnutia odvolacieho súdu a na tom základe ho prípadne zrušil, porušil by základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/2003).

10. Naznačenej mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie úspešne napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP.

11. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa dovolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

12. Dovolanie prípustné podľa § 421 CSP možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

13. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f/ CSP, je procesnou povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a označiť v dovolaní náležitým spôsobom dovolací dôvod (§ 420 alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dôvodom prípustnosti dovolania.

14. V dovolaní, ktorého prípustnosť sa vyvodzuje z § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, by mal dovolateľ: a/ konkretizovať právnu otázku riešenú odvolacím súdom a uviesť, ako ju riešil odvolací súd, b/ vysvetliť a označením rozhodnutia najvyššieho súdu doložiť, v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, c/ uviesť, ako by mala byť táto otázka správne riešená. Samotné polemizovanie dovolateľa s právnymi názormi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu právnej otázky významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

15. Pokiaľ dovolateľ v takom dovolaní nevymedzí právnu otázku a neoznačí ustálenú súdnu prax dovolacieho súdu, od ktorej sa podľa jeho názoru odvolací súd odklonil, dovolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na domnienkach a predpokladoch o tom, ktorú otázku a ktorý judikát, stanovisko alebo rozhodnutie mal dovolateľ na mysli. V prípade absencie uvedeného dovolací súd nemôže pristúpiť ani k posudzovaniu všetkých procesnoprávných a hmotnoprávných otázok, ktoré pred ním riešil prvoinštančný a odvolací súd a v súvislosti s tým ani vyhľadávať všetky do úvahy prichádzajúce rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré sa týkajú danej problematiky. V opačnom prípade by uskutočnil dovolací súd prieskum priečiaci sa nielen všeobecne novej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania zvolenej v CSP, ale aj konkrétne cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP (pozri Števcík M., Ficová S., Baricová J., Mesiarčinová S., Bajánková J., Tomašovič M. a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. BECK, str. 1382 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 6/2017, sp. zn. 3 Cdo 28/2017).

16. Preto dovolací súd najskôr riešil otázku prípustnosti dovolania z dôvodu § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, teda, či dovolateľ jasne vymedzil konkrétny, zákon predpokladaný dovolací dôvod, či presne uviedol, ktorý konkrétny judikát uverejnený v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky, resp. rozhodnutie dovolacieho súdu ustálené v jeho rozhodovacej praxi nerešpektoval odvolací súd vo svojom rozhodnutí. Tento dôvod prípustnosti sa musí viazať na konkrétnu ustálenú rozhodovaciu prax najvyššieho súdu, ktorá nebola rešpektovaná zo strany odvolacieho súdu, a to v tom, že odvolací súd zaujal iný právny záver, než aký v konkrétnej právnej otázke zaujal najvyšší súd. Totiž jednotnou interpretáciou zákona sa zabezpečuje jednota uplatnenia právnej úpravy v rovnakých prípadoch, zvyšuje sa právna istota a subjektom práva sa umožňuje predvídať postup súdu, ktorý právna norma ukladá alebo predvída.

17. Pokiaľ ide o formuláciu dovolacieho dôvodu a konkretizáciu právnej otázky, dovolatelia podľa obsahu dovolania konkretizovali právnu otázku (ne/uplatnenie dedičského práva a jeho vplyv na vecnú legitímáciu v konaní o zriadenie vecného bremena a bezdôvodného obohatenia) riešenú odvolacím súdom a uviedli, ako ju riešil odvolací súd.

18. Zároveň však dovolatelia formálne odkázali na rozhodnutia predstavujúce ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu v dovolacích konaniach vedených pod sp. zn. 1 Cdo 186/2013, 4 Cdo 448/2013, 3 Cdo 267/2013, 6 Cdo 124/2012 a 2 Cdo 126/2010, pričom dovolací súd zistil nasledovné.

19. Dovolací súd uznesením zo dňa 29. marca 2016 sp. zn. 1 Cdo 186/2013, dovolanie odmietol v časti smerujúcej proti výroku rozsudku Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2010, sp. zn. 5 Co 334/2009, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Košice I zo 7. mája 2009, č. k. 15 C 806/1994-428 v jeho zamietajúcich výrokoch potvrdený, rozsudok Krajského súdu v Košiciach z 20. októbra 2010, sp. zn. 5 Co 334/2009 zrušil vo výroku, ktorým bol rozsudok Okresného súdu Košice I zo 7. mája 2009, č. k. 15 C 806/1994-428 v jeho výroku o zriadení časovo neobmedzeného vecného bremena v prospech žalovaného k prejednávaniu pozemku zmenený tak, že žalobu zamietol. Vec v rozsahu zrušenia vrátil Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie. Ide o rozhodnutie v tejto veci. S odkazom na nález ústavného súdu III. ÚS 16/2012 poukázal tiež na skutočnosť, že v obsahovo identických veciach súvisiacich s predmetným konaním boli vydané meritorne rozhodnutia, ktorými bola priznaná ochrana vlastníckemu právu žalobcov napriek platnosti reštitučných predpisov v čase vydania týchto rozsudkov, pričom dospel k záveru, že za daného skutkového stavu právne posúdenie veci odvolacím súdom v

položenej dovolacej otázke je nateraz predčasné a nemožno ho preto považovať za správne. Usmernil odvolací súd, že v ďalšom bude potrebné postupovať v konaní s ohľadom na ochranu vlastníckeho práva žalobcov podľa všeobecných predpisov a v tomto smere aj rozšíriť skutkové zistenia, aby bolo možné relevantne dospieť k správnym právnym záverom a posúdeniu veci. Uvedené rozhodnutie je rozhodnutím dovolacieho súdu, ktoré rieši túto konkrétnu vec, preto ho nemôže odvolací súd považovať za ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu za použitia dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

20. Uzneseniami 4 Cdo 448/2013 zo dňa 20. januára 2015 a 3 Cdo 267/2013 zo dňa 5. apríla 2016 najvyšší súd rozsudky Krajského súdu v Košiciach vo veciach zriadenia vecného bremena a odstránenia neoprávnenej stavby zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie, pričom právne riešili tiež otázku možnosti súbehov ochrany vlastníctva podľa § 135c Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“) a podľa reštitučných predpisov. Uvedené rozhodnutia dovolacieho súdu sú zrušujúce (teda nie konečné v danej veci) a zároveň neriešiacie právnu otázku relevantnú v rámci tohto dovolacieho konania.

21. Uznesením 6 Cdo 124/2012 zo dňa 15. mája 2013 odvolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici a vec mu vrátil na ďalšie konanie, predmetom konania bola náhrada škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, pričom bola riešená otázka zaujatosti konajúcich vo veci sudcov odvolacieho súdu. Taktiež sa jedná o rozhodnutie zrušujúce a s danou vecou meritorne nesúvisiace.

22. Uznesením 2 Cdo 126/2010 zo dňa 19. júla 2011 odvolací súd zrušil rozsudok Krajského súdu v Košiciach a vec mu vrátil na ďalšie konanie pri prejednávaní dovolacieho dôvodu podľa § 237 písm. f/ OSP z dôvodu, že v priebehu odvolacieho konania zomreli žalobcovia 1/ a 3/, pričom odvolací súd nesprávne s nimi konal. Opätovne nie je možné považovať toto zrušujúce rozhodnutie za rozhodnutie naplňujúce znaky v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

23. Z vyššie uvedeného teda vyplýva, že pod bodmi 20. až 24. tohto rozhodnutia išlo o rozhodnutia v konaniach, ktorých bola riešená právna otázka odlišná od prejednávanej veci v dovolacom konaní. Dovolatelia teda nedoložili odkazom na rozhodnutia dovolacieho súdu, ktoré predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax v prejednávanom dovolacom konaní a neoznačili relevantné rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Dôsledkom čoho je, že dovolanie nezodpovedá kritériám uvedeným v § 421 ods. 1 písm. a/ CSP.

24. Za týchto okolností dovolací dôvod nebol dovolateľmi vymedzený spôsobom uvedeným § 431 až 435 CSP, a teda žalobcovia 30a/, 30b/ a 30c/ žiadnym spôsobom nevyargumentovali existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP, ktoré v dovolacom prejave uviedli. Absenciu takejto náležitosti považuje CSP za dôvod pre odmietnutie dovolania.

25. Najvyšší súd konštatujúc danosť dôvodov pre odmietnutie dovolania v zmysle § 447 písm. f/ CSP preto dovolanie odmietol.

26. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

27. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.